

NAŠ

Prava vera bodi vam luč,
materni jezik bodi vam ključ
do zveličanske narodne omike.

A. M. Slomšek.

DOM

GLASILO SLOVENSKE MLADINE

Vsebina:

	Stran
Dr. E. K. L.: Naš dom	1
Savinka: Pozdravljen, prijatelj „Naš dom!“	2
Orlica Micka Č.: Pomladno pismo.	2
M. K.: Kako se izobrazha mladina na Danskem.	3
Ivan Dornik: Šolmašter Aleš.	8
† Dr. Mihael Napotnik, knezoškof lavantinski	10
Pod vaško lipo.	10
Dekliški vrtec.	13
Društveni glasnik.	16

LETNIK XIV.

CELJE.

ŠTEV. 1.

VELIKANOČ 1922.

8. 11. 1947/2520

„NAŠ DOM“ izhaja mesečno. Naročnina znaša do konca letošnjega leta 24 K. Posamezna številka stane 4 K. Odgovorni urednik: Marko Krajnc. Upravništvo: Celje, hotel Beli vol. Tiska tiskarna A. Rodé v Celju. Rokopise je treba poslati do 10. vsacega meseca uredništvu „Našega Doma“, Celje, hotel Beli vol.

**Veselo alelujo vsem naročnikom, so-
trudnikom, prijateljem in dobrotnikom!**

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Prva številka „Našega doma“ je določena za mesec maj, a jo poklanjamo našim mladim prijateljem že za pisanko. „Naš dom“ bomo redno razpošiljali samo poverjenikom (-icam) skupno za vso župnijo ali večji okoliš; posameznikom le izjemoma, ker bi nas razpošiljanje posameznikom preveč obremenilo. Prosimo naročnike, da to upoštevajo in se priglasijo poverjenikom. V krajih, kjer poverjeništa še ni, naj prevzamejo to nalogo posamezniki, ki so si že ali si nameravajo naročiti „Naš dom“, in nam naj pridobijo kar največ naročnikov. Kjer je poleg poverjenika (-ice) naročil „Naš Dom“ tudi kak posameznik, smo njegov izvod priložili poverjenikom in na izvod napisali njegovo ime. Poverjenike (-ice) prosimo, da dotične posameznike kar pripišejo svojim naročnikom in nam svoj pripis naznanijo. Tako nam delo olajšajo in stroške zmanjšajo.

Položnice smo k tej številki priložili samo poverjenikom (icam). Posameznikom, ki se ne bodo mogli pridružiti poverjenikom, jih priložimo prihodnjich.

Poverjenike (-ice) prosimo, da nam naročnino takoj pošljejo! Samo če naročniki storijo svojo dolžnost, jo bo mogel vršiti tudi „Naš dom“.

Poverjeniki si naj svoje delo organizirajo tako: V vsaki vasi ali okolišu si naj naprosijo nabiralce, ki nabirajo naročnike in njih imena naznanijo poverjeniku. Poverjenik pa sporoči upravništvu „Našega doma“ samo število izvodov, ki mu jih naj pošljemo. Ko „Naš dom“ prejme, skliče nabiralce ter jim ga razdeli, da ga raznosijo naročnikom. Tako organizirano delo je lahko izvedljivo in vendar zelo uspešno!

Prvo številko smo poslali na ogled in v razširjanje tudi nekaterim, ki „Našega doma“ še niso naročili, pa vemo, da se zanj zanimajo. Prosimo, da ga naročijo in širijo. Kdor prve številke ne vrne do 1. junija, ga smatramo za naročnika.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Pišite, mladi prijatelji in prijateljice, pišite iz vseh krajev! Pišite o Vašem društvenem delovanju, sporočajte nam svoje misli in želje! Pošljite nam svoje govorce, pesnice; A pišite kratko, jedrnat in premišljeno! Če le mogoče, pišite s črnilom, samo po eni strani in prav razločno! Kdor nerazločno piše, napravlja uredništvu nepotrebno delo, upravništvu pa pomnoži stroške! Če kdaj svojega spisa ne bi našli objavljenega, vedite, da ali primanjkuje prostora, ali pa vaš spis za „Naš dom“ še ni prav zrel. Toda to vas naj ne odvrne, da ne bi zopet pisali! Pišite zopet in zopet! S tem se boste vadili, vaja pa napravi mojsira! Tudi če bo uredništvo vaše spise pre naredilo ali skrajšalo, ne bodite hudi!

V kratkem izide **Poslovnik Dekliške zveze** z natančnim navodilom za društveno delovanje in poslovanje Dekliških zvez! Vsaka deklška zveza je dolžna naročiti najmanj 2 izvoda, imeti ga pa mora tudi vsaka odbornica! Da vemo, koliko izvodov naj damo tiskati, naj vsaka Dekliška zveza takoj sporoči število izvodov, ki jih namerava naročiti za se, za svoje odbornice in druge članice!

NAŠ DOM

LETNIK XIV., ŠT. 1. □ CELJE □ VELIKANOČ 1922.

Dr. F. K. L. :

„NAŠ DOM“.

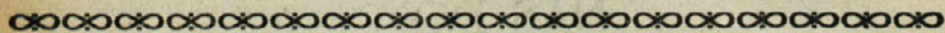
Nekaj čudovito lepega in srce osvajajočega je vzorno domače življenje. Domače sreče ne ustvarja bogastvo, ne častne službe, ne učenost, ampak ljudje, ki tvorijo družino, ki imajo svoj skupni dom. Edino le blaga, plemenita srca so zmožna ustvariti srečno domače življenje. Spravi skupaj ljudi, pa naj so še tako bogati in olikani, ako služijo pohlepu in strastem, ako sebično gledajo le na to, kar je njim po godu, delajo le to, kar je njim po volji, ako išče vsak le sam sebe — nikdar si ne bodo ustvarili srečnega doma. Sebičnost razjeda, razdvaja, ruši, odtuja, poraja zavist, seje nezaupanje, izpodjeda dobrohotnost in požrtvovalnost, je zakleta sovražnica temeljne krščanske čednosti, ljubezni do Boga in do bližnjega, ki je hkrati najtrdnjša podlaga srečnemu domačemu življenju. Mislimo pa si domač krog, v katerem si vsak član prizadeva storiti kolikor mogoče dobrega in koristnega in si zato bistri svoj pogled in širi svoje obzorje, domač krog, v katerem se vsak član z vneto oprijema svojega dela, domač krog, v kateremu občujejo člani v ljubezni in dobrohotnosti, prizanesljivosti, obzirnosti in medsebojnem umevanju — ali ni to v resnici „sreče dom“?

Svetovna vojska je porušila lepih domov brez števila, neštetim prizadelo bridkih izgub, nebroj jih oskrunila, zastrupila. „Naš dom“ je postal tudi njena žrtev, tudi njega je podrla. Sedaj pa naj vstane prenovljen in mlad. Na stečaj odpira vrata katoliški slovenski mladini. „Naš dom“ hoče biti šola krščanske narodne izobrazbe in kazati ter pojasnjevati lepe in mnogolične naloge, ki jih ima moška in ženska mladina v sedanjem času doma in v javnosti, ki jih imajo katoliški slovenski mladeniči in katoliške slovenske mladenke kot člani domače družine, vesoljne Kristusove cerkve, slovenskega naroda in naše narodne, jugoslovanske države.

Toda to ni vse! Bistro spoznanje, umska izobrazba ne stori celega človeka. Treba je, prav posebno treba, krepke, dobre volje in blagega,

plemenitega srca. Človek bistrega spoznanja, neupogljive volje, blagega srca — to je popoln človek, to je krščanski značaj. In takih potrebuje današnja doba, ko je toliko zmedenosti in zablod, toliko omahljivosti in slabotne, sramotne nesamostojnosti, toliko sebičnosti in — težko zapišem to nelepo besedo — surovosti.

Katoliška, slovenska mladina, stopi z veseljem v „Naš Dom“ — saj to je tvoj dom! Vrhovni voditelj in pokrovitelj temu domu bodi Zveličar, brez katerega ni mogoče ustvariti nič uspešnega in vekotrajnega, Zveličar, ki je luč sveta, ki je pot, resnica in življenje, čigar besede so duh in življenje, ki je prišel k nam in biva med nami poln milosti in resnice.

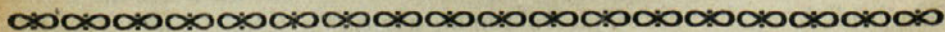
SAVINKA :

POZDRAVLJEN, PRIJATELJ „NAŠ DOM“!

Da zopet si vstal
naš blagi prijatelj „Naš dom“!
Srce se nam širi veselja,
izpolnjena davna je želja,
da v naši sredini živiš,
na delo nas kličeš, budiš
za svet ideal.
Pozdravljen, prijatelj „Naš Dom“!

Odnesel seboj
moreči te vojni je val;
zato še ne veš, kaj rodila
bridkosti nam vojna je sila,
ko tekla slovenska je kri,
ne veš, kaj v tujini jih spi —,
Vsem večni pokoj!
Pozdravljen, da ti si nam vstal!

Domača srca,
domač ti je sleherni dom,
kot bil si domač že pred leti,
vsem ljubi so tvoji poseti.
Le vežbaj nam mlade moči,
da včakamo solnčnih še dni
brez vsega gorja.
Pozdravljen, prijatelj „Naš Dom“!

ORLICA MICKA Č . . . OB DRAVI:

POMLADNO PISMO.

Pred nami je pomlad, ki vzbuja naravo in z njo tisoče mladih src k lepemu mlademu življenju. — Pomlad, kako dvigaš naša srca in našega duha! Raznobojnega cvetja nam boš spet nasipala, da se bo ob njega prijetni vonjavi opajal naš duh ter občudoval krasoto narave.

Z novo pomladjo si oživel tudi ti, dragi „Naš Dom“! Vrstila se je pomlad za pomladjo s svojim cvetjem in zelenjem, a zdelo se nam

je, kot da ni pomladi, saj je bil v srcih vedno mraz in led — svetovne vojne, ki je s kruto silo skoro zatrla veselo, prekipevajoče življenje slovenske mladine, uničila premnogo mlado moč in po letih razdiranja pustila le razvaline. A na razvalinah je pustila le — vzore in iz vzorov je vzkliko novo življenje. —

Za nami so leta bridkosti — pomlad je prišla — zelena pomlad v srca slovenske mladine. Prinaša nam dehteče cvetje „Našega Doma“, ki smo ga tako pogrešali.

Pozdravljen „Naš Dom“! Ljubezen te je rodila, ljubezen te je poklicala k novemu življenju, da prihajaš k nam ves svež in prerojen, kot je pomladni cvet . . .

Pozdravljen naš prijatelj in voditelj, naš učitelj in ljubitelj! Zopet boš vzgajal mladino, zopet jo navduševal in utrjeval v katoliških načelih.

Ti si bil, ki si vzgojil mladino, da je v vseh besnečih viharjih stala trdno, kakor skala, ki je ne zlomi še tako silen naval.

Zato smo te tako pogrešali, ker manjkalo nam je trdne opore, ob kateri bi se čutili varni in močni . . .

S teboj čutimo novo moč v svojih žilah, kvišku dvigamo srca, kvišku čela, saj dan je naš skrbi in dela!

Nič ne plaši nas vihar. hrup sovražni, ne udar, vodi nas sveta vladar! — Bog živi!

M. K.

KAKO SE IZOBRAŽA MLADINA NA DANSKEM.

Daleč na severu Evrope je majhna poljedelska država Danska. Šteje nekaj nad 3 milijone prebivalcev. A ta kmetijska država slovi po vsem svetu po visoki izobrazbi ljudstva in po vzornem gospodarstvu. Kmetje znajo s čudovitim uspehom uporabljati najnovejše iznajdbe, stroje, umetna gnojila. Močvirja in goljave izpreminjajo v plodovito zemljo. Napredno kmetijstvo, zlasti živinoreja jim omogoča vedno obilnejši izvoz. Z izvozom pa prihaja v državo bogastvo in blagostanje. Toda izvoza nimajo v rokah grabežljivi, brezvestni izvozniki, verižniki in prekupčevalci, ampak kmetje sami, združeni v možnih gospodarskih zadrugah in konzumih. Po svojih zadrugah danski kmetje prodajajo sami svoje kmetijske pridelke v druge države in jim sami določajo ceno. Po svojih konzumih si kmetje in delavci sami skupno naročajo potrebščine iz inozemstva — boljše blago in po nižji ceni. Tudi državno gospodarstvo je vzorno: Lansko leto je imela Danska 411 milijonov kron dohodkov in samo 270 milijonov kron izdatkov.

Toda ni bilo vedno tako! Tudi danski kmet je vzdihoval nekdam pod bičem graščakovim, hodil na flako in dajal desetino. Tudi on je ječal pod neznošno težo dolgov. Kmetijstvo se vsled ilačanstva in pozneje vsled zadolženosti ni moglo razvijati in je bilo na nizki stopnji. Ljudstvo je bilo pod nemškim vplivom narodno zaspano in neizobraženo. L. 1864 je Dansko zadela še državna nesreča: v vojski s Prusijo in Avstrijo je izgubila lep kos zemlje. Ta poraz je narod še bolj potlačil in omalodušil.

A danes, po 60 letih je Danska gospodarsko vzor državam! Revna, zapuščena, zanemarjena Danska se je izpremenila v kratkem polstoletju v eno najbolj razvitih in premožnih delov Evrope! Kaj jo je tako preobrazilo? Dansko je gospodarsko tako visoko povzdignila

izobrazba!

Izobrazba, podajana skozi več ko 60 let kmetski mladini v takozvanih ljudskih vseučiliščih, je dansko ljudstvo potegnila iz gospodarske revščine in sužnosti, da je danski kmet postal — na svoji zemlji svoj gospod! Izobrazba mu je dala v roke politično moč in odločilno besedo pri vodstvu države!

V žalostni dobi gospodarske revščine, politične odvisnosti in narodne zaspanosti je Bog dal Danski velikega moža: škofa Grundtviga. Grundtvig je ljubil svoje ljudstvo; smililo se mu je, ker je bilo gospodarsko tako zaostalo, politično in narodno nezavedno. Zastavil si je velik cilj: Dansko kmetsko ljudstvo narodno probuditi, gospodarsko postaviti na lasine noge in mu priboriti primerno politično moč pri vodstvu države! A kako ta cilj doseči? Izobrazba mladine! To je bilo njegovo geslo! Iz mladine, izobražene in vzgojene v trdne značaje, naj vzrastejo narodni voditelji v sveto deželo svobode in napredka, gospodarske in politične moči!

Za izobrazbo in samovzgojo danske mladine je Grundtvig zasnoval napravo, ki se z njo mala danska državica ponaša po celem svetu:

ljudsko vseučilišče.

Ta šola je danskega kmeta dvignila na tako visoko slopnjo izobrazbe, kakor nikjer drugod! Iz tega zavoda se je razvilo vzorno dansko združništvo, odtod je danska država dobila celo vrsto znamenitih politikov!

Cvet danske mladine.

V danskem ljudskem vseučilišču se zbira vsa danska mladost v najboljšem cvetu: fantje in mladenke od 18. do 30. leta. Po veliki večini so kmetski sinovi in hčere, le nekaj malo jih je iz mest. Za fante traja šola skozi dve zimi po 5 mesecev, za dekleta skozi 2 poletji po 3 mesece. Stanujejo skupno v zavodu. Njih življenje je kakor ena velika

družina. Gospodar ljudskega vseučilišča hoče mladini, ki je za nekaj mesecev zapustila svoj dom, da se posveti izobrazbi, nadomestiti domačo hišo in družino! Zavod naj jim bo resničen dom z vso prijetnostjo in gorkoto! Med učitelji in učenci vlada tovariška medsebojnost in vzajemnost: pri jedi so skupaj, na večer se sestajajo k prijateljskemu razgovoru, celo pri igrah se učitelji radujejo z mladino! Ta tovariška vzajemnost med učitelji in mladeniči, učiteljicami in mladenkami krepi v mladih dušah družinski čut, ljubezen do domače družine, goji in razvija pa tudi čut do skupnosti, ki je največje važnosti za javno, zlasti gospodarsko življenje. — Za učitelje in učiteljice sprejemajo v ljudsko vseučilišče samo značajne može in žene, rojene vzgojitelje in prijatelje mladine, ki znajo mladino s priprosto, a toplo besedo in svojim lastnim vzgledom tudi navdušiti za vse dobro! Zlasti za eno hočejo pridobiti mlada srca: za delo za skupnost! Vzgoja danske mladine k delu za skupnost je rodila vzorno dansko združništvo, ki mu je na svetu ni para!

Prilprava za življenje

je dansko ljudsko vseučilišče. Mladina dobi v njem najboljšo izobrazbeno podlago, da more pozneje varno in krepko stopati skozi življenje. Vsa izobrazba in vzgoja na danskem vseučilišču je zgrajena na trdnem temelju *vere*, najdražjega zaklada, najmočnejše opore v življenju. Na tem temelju sloni ostali pouk, pri katerem zavzema prvo mesto *domoznanstvo*: zgodovina lastnega naroda in državljanska izobrazba. Mladina naj spoznava svoj narod, njegovo zgodovino, njegovo trpljenje in radosti, njegove junake! To vzgaja k pravi narodnosti, budi ljubezen do naroda, narodno zavest in ponos! Ko učitelj ali učiteljica pripoveduje o zgodovini narodu, prijetno in toplo, da mlada srca kar zagorijo, vplete v svoja predavanja tudi vse, kar je z narodom in državo v zvezi: o ureditvi države, o cerkvi, o šoli, o narodnem gospodarstvu, o nalogah, ki jih bodo nekdanj vršili kot občinski odborniki, ljudski voditelji in njegovi poslanci. Sploh z vsem jih seznanijo, kar bodo mladi poslušalci kot člani naroda, države in cerkve prej ali slej srečali v življenju. Zlasti jih učijo prav umevati državo: Država je velika družina, mi vsi smo njeni člani. Država smo mi! V državi bi morali videti sami sebe, svoje lastno življenje. Kakor vlada v srečni družini vzajemnost in ljubezen, tako bi moralo biti v vzorni državi: vsi za enega, eden za vse! Sreča države — naša sreča! Nesreča države, posebno če ima slabe voditelje — največja ljudska nesreča! In kako znajo govoriti ti učitelji o domovini! Besede, porojene v srcu, polnem žarke ljubezni do domovine, morajo vneti tudi v dovzetnih mladih srcih ogenj domovinske ljubavi, krepko voljo, delati za njen blagor, hkrati pa morajo vzbuditi v mladih državljanih čut odgovornosti za usodo skupne zemlje!

Z isto ljubeznijo, kakor narodovo zgodovino in domoznanstvo, goji dansko vseučilišče tudi materni jezik: Skupno čitajo liste, umetne in narodne pesmi in povesti, a samo izbrane, uprizarjajo gledališke igre, skoro vsako uro si zapojejo kako narodno, imajo pevske zборе in godbo. Tudi za narodno umetnost ogrevajo mladino, zlasti stavbeno. Novejša poslopja ljudskih vseučilišč so pozidana v narodnem slogu.

Tudi v drugih za vsakdanje življenje potrebnih rečeh, se mladi Danci in Danke izobrazujejo: računovodstvo, zlasti v kolikor je za kmetški stan važno; zdravstvo; zemljemerstvo; najvažnejše postave, posebno kmetijstvo zadevajoče. Ljudska vseučilišča za fante združujejo često z gospodarskimi, za dekleta z gospodinjskimi tečaji.

Ognjišče ljudske izobrazbe.

Tako je na danskem ljudskem vseučilišču! Ne čudimo se, da je danska mladina svojo visoko šolo tako vzljubila! Ko pridejo fantje in dekleta s takega večmesečnega izobraževalnega tečaja, z navdušenjem pripovedujejo o veselih in koristnih urah, ki so jih ondi preživeli! In vsako drugo zimo privedejo fantje na ljudsko vseučilišče novih izobrazbenih tovarišev, vsako drugo poletje pridobe dekleta nove tovarišice za izobraževalni tečaj! Kako so se ljudska vseučilišča danskemu narodu priljubila, vidimo iz njih števila. Sprva je bila samo ena taka šola za fante, ustanovljena leta 1844; štela je le 46 obiskovalcev. Po 18 letih, l. 1862 se ji je pridružila enaka šola za dekleta. Odslej pa so začeli ustanavljati ljudska vseučilišča po vsej danski državi in še po sosednjih državah so kmetje začeli posnemati vzgled Danske. Pred 2 letoma l. 1919/20 je bilo samo na Danskem 63 ljudskih vseučilišč, v sosednji Švedski 52, na Finskem 44 in na Norveškem 33. Skupaj torej 192 zavodov, v katerih se je izobraževala in pripravljala mladina za življenje. V omenjenih 63 danskih ljudskih vseučiliščih je bilo pred 2 letoma 8147 obiskovalcev, fantov nekoliko več nego deklet; po večini pa sami kmetški sinovi in hčere; le 6% jih je bilo iz mest. Do sedaj je na Danskem vsak tretji človek pohajal to šolo. Stroški za pouk in oskrbo so bili pred vojsko prav majhni; l. 1905 n. pr. so znašali za 5 mesečni zimski tečaj za fante po 162 K. Za ubožne kmetške sinove in dekleta, za hlapce in dekle ter za vajence pa daje država ustanove in podporo.

Danski fantje in dekleta, ki so se na svojem vseučilišču naučili toliko lepega in koristnega, se tudi pozneje doma s hvaležnostjo spominjajo zavoda, kjer so si obogatili duha in oplemenitili srce in se vzgojili v izobražene vrle državljane, kakor je želel Grundtvig, da naj bo vsak Danec. Nekdanji učenci danskega ljudskega vseučilišča radi prihajajo na obisk k svojemu duševnemu domu. Vsi, nekdanji in se-

danji učenci, stariši in sinovi. matere in hčere, vsi ki so kedaj obiskovali to šolo, se čutijo kakor ena družina. Skupne slavnosti, ki jih prirejajo, se često razširijo v veličastna zborovanja in trajajo po več dni. Bivši učenci snujejo društva z dobrodelnimi nalogami, zložijo n. pr. ustanovo ali preskrbe podpora za uboge učence. Ljudsko vseučilišče je postalo središče in ognjišče ljudske izobrazbe in gospodarske osamosvojitve danskega kmetkega prebivalstva. Duh skupnosti, ki ga posebno povdarja dansko ljudsko vseučilišče, vpliva na mladino tudi potem, ko zapustijo zavod in se vrnejo vsak na svoj dom. Ta duh skupnosti in vzajemnosti je dal podlago danskemu gospodarskemu združništvu. Združništvo, ustvarjeno po nekdanjih učencih ljudskega vseučilišča, je preobrazilo danske goljave in močvirja v plodovito zemljo in je dansko kmetijstvo usposobilo za gospodarski boj celo z bogato Ameriko.

Slovenska mladina!

Morebiti zavidáš dansko mladino, da ima tako lepo priliko se izobražati. A tudi ti imaš tako izobraževališče: Slovensko krščansko socialno zvezo z njenimi izobraževalnimi društvi in mladinskimi odseki: Orel, Orlica, Mladeniška in Dekliška zveza. Tu imaš knjižnico, predavanja, mesečne sestanke, fantovske in orliške večere! To je vaše ljudsko vseučilišče! Radi zahajajte v to šolo, v njej se izobražajte neumorno! Odprta vam ni le skozi 5 mesecev na leto kakor danskim fantom ali 3 mesece, kakor danskim mladenkam, ampak nedeljo na nedeljo, dan na dan, skozi celo leto!

Mladina! Tebi je namenjena velika naloga! Bog je oblagodarił našo jugoslovansko zemljo s prirodnim bogastvom in zakladi v obilosti! Ti se moraš izobražati, da boš znala te zemeljske zaklade dvigniti! Tebe je Bog poklical, da se z vztrajno samoizobrazbo usposobiš za združništvo, ki edino more rešiti naš kmetki in delavski stan in gospodarsko okrepiti in osamosvojiti našo novo domovino! Tujci: Italijani, Nemci, Francozi, Angleži i. dr. že prežijo, kako bi nas gospodarsko izkoriščali! Edino do zadnje vasi razpleteno združništvo nas more rešiti! A združništvo se ne more razviti brez izobrazbe! Tebi slovenska mladina pa je namenil Bog še drugo nalogo: da dvigneš tudi duševne zaklade našega naroda! Da preobraziš in oplemeniš srce našega ljudstva, da bo dobro, plemenito in značajno! Tudi tega ne zmoeš brez lastne srčne izobrazbe in samovzgoje! A tvoja naloga je še višja: Ti slovenska mladina moraš postati s o l n e, ki bo izžarevalo svetlobo umske izobrazbe in gorkoto srčne vzgoje po vsej Jugoslaviji! Ti moraš po svoji izobrazbi in značajnosti biti vzor tudi bratski hrvatski in srbski mladini!

Slovenska mladina! V tvojih rokah je bodočnost in usoda domovine! V tvoji izobrazbi in samovzgoji!

IVAN DORNIK :

ŠOLMAŠTER ALEŠ.

PRVO POGLAVJE

pripoveduje, kako je poskušal šolmašter Aleš preložiti svoj greh na druge rame.

Velikošmarniško popoldansko solnce je sijalo čez nageljne in roženkravi na oknu v hišterno (družinsko sobo), kjer je sedela kuharica Neža pred velikimi mašnjimi bukvami, ko je odprl vrata in vstopil šolmašter Aleš ter pozdravil :

„Dober dan, Neža!“

„Kaj si ti, Aleš!“ se je obrnila Neža. „Sedi no!“

„Že dobro!“ je odgovoril Aleš in je sedel. „Samo tole sem ti hotel povedati: danes sem v cerkvi naredil greh zavoljo tebe, Neža! Zavoljo tebe, ti rečem, Neža!“

„Križ božji, Aleš, ali se ti je zmešalo?“

„Ne, prav nič ne! — Ti si me zapeljala, da sem zaspal med pridigo! — Le nikar ne sklepaj rok! — Dremoten sem postal, ko je začel župnik brati evangelij. Evangelij, ki se bere na Velikega šmarna dan. Saj sem ga že tolikokrat slišal! In začel sem premišljevali kolikokrat sem ga že slišal. Štejem, štejem — pa prištejem do dne, ko sem ga slišal prvikrat v tej cerkvi od tega župnika. Kaj misliš, Neža, koliko sem naštel? — Petintrideset sem naštel Neža, vidiš!“

„Kaj petintrideset že!“ se je začudila Neža. „Res, nisem mislila!“

„Tudi jaz ne. Glej, kako sva že stara!“

Neži se je sklonila glava, v oči ji je stopila rosa, ko jih je vprla v nageljne, ki so dehteli v solncu na oknu.

„Petintrideset!“ je ponovil Aleš. „Začel sem premišljevali, pa mi je ušla glava na tipke in ta Micasta, ki poje prvi glas, me je sunila s komolcem :

„Aleš, pridiga je!“ je rekla in se hihitala.

„Bog pomagaj, sem si mislil, pridiga je in Veliki šmaren je, velik praznik — toda petintrideset! Pogledal sem čez orglje doli, pogledal v prvo klop po tebi in vidim, da ti visi glava čisto na prsi. — Nikari no, Neža, če je bilo pa res tako! — Vidim torej, kako ti visi glava na prsi in da dremlješ, pa sem si dejal: aha, Neža dremije, tudi ona, ki je tako cerkvena kakor jaz! Bog nama grehe odpusti — tebi, Neža, vem, da jih bo, zame bo bolj trda — zakaj pa da bi še jaz ne zadremal, ko sem ravno prišel šteti leta in premišljevali! In zadremal sem. — Vidiš, ti si me zapeljala v to — na tvoje rame prelagam svoj greh!“

Neža je ukrenila svoj uveli obraz proti njemu :

„Zvit si, Aleš, nisem mislila, da si tako!“

In je vstala ter rekla :

„Žejen si, počakaj, da prinesem vina in malice.“

In je odšla iz hišterne. Aleš pa se je smehljaj, ker je na tako lep način preložil breme na druge rame. Zagledal se je skozi okno v planine, ki so mlele svoje golo skalovje v modro nebo; zagledal se je v zelene pasovnike, ki so se stegovali kvišku; v vse te hribe, ki so pod sadnim drevjem skrivali kmetske hiše, kakor da bi se bali, pokazati jih svetu v dolini; pogledal je skozi drugo okno v dolino, ki je globoko doli ležala in se razprostirala v nerazločljivo daljavo ter se izgubljala v njej.

„Pij in prigrizni!“ je rekla Neža, ko je postavila vina predenj in kruha. „Ni mi do kruha, žejen pa sem, saj veš!“ je odgovoril Aleš in si natočil. Potem je nadaljeval: „Zadremal sem, kakor sem rekel in sem zopet začel premišljevati: kako sem šel v latinske šole, kako so mi po treh letih pisali od doma, da ne zmorejo več, kako sem bil žalosten in jih prosil, naj vzdrže še toliko, da se izučim orgljanja; kako sem prišel sem gori v gore za organista in šolmastra. — Glej, ti si bila še mlada takrat in brhka, ko sem pred petintridesetimi leti stopil v tole hišterno pred župnika — tvojega brata in se mu ponudil. Ali nisi zardela, ko si me pogledala, Neža, hej?“

„Ne bodi no tak, Aleš!“ se je branila Neža, „kaj bi bila zardela!“

„I no, ker sem ti bil všeč!“ se je postavil Aleš in se zasmel. „Iz doline si, je začel župnik, ali ti bo všeč v gorah? — Všeč! sem odgovoril. Bog bodi zahvaljen, nič se ne kesam. Pri nas ni šol, je zopet začel župnik, tudi šolmastra ni — ti boš moral otroke učiti. — Pa jih bom! sem pritrdil in sem ostal. Ti si sedela na onile strani, še dobro vem, in šivala si: Škoda, si si mislila, da ni moj fant!“

„Aleš!“ se je razhudila Neža, „nič nisem tako mislila! Nikoli nisem mislila na take stvari, ti pregrešni — — —“

„Saj tudi jaz nisem nikoli imel namena, ženiti se!“ je miril Aleš, ampak kar tako sem rekel. No in ostal sem, vidiš in orgljal in otroke učil: trije rodovi so šli iz mojih rok Neža, trije rodovi! Vse sem učil branja in pisanja jaz, celo faro! — Vse to sem premišljeval med pridigo. Ko me je ta Micasta zopet dregnila s komolcem, je bilo pridige konec. Zapeli smo tisto, kakor takrat, ko sem sedel prvokrat na Velikega šmarna dan za te orglje in ki jo ti rada slišiš: Dans se je odprlo presveto nebo, k' rožo Marijo v nebesa neso! — Ta pesem je zmeraj lepa, kakor vse, ki se s korenino drže te naše zemlje. Vidiš, Neža, čutil sem, kako me je pekla solza v očeh — — — Zakaj pa mi nosiš to vodo, Neža! Slivovke mi prinesi, saj ni župnika doma!“

„Bog se usmili, Aleš, že zopet bi žganja! Ne bodi tak, ko ti pa škoduje! In župnik bo skoraj tu, saj veš, da ne vidi rad žganja pred teboj. Od seje bo prišel, ki je danes zavoljo nove šole in — zavoljo tebe, Aleš!“

„Kaj zavoljo mene? Od nove šole mi pa nikar ne govori! Vselej me nekaj zaboli v srcu, ko jo pogledam, ali ko grem mimo nje! — Seveda, stara je premajhna, pravijo, pa so se le vsi naučili branja in pisanja v njej! — Slivovke mi daj!“

„Kakšen si!“ je vzdihnila Neža. „Veš, da se pritožujejo, da nisi več za šolo, ker piješ. Žganje piješ in pijan prihajaš v šolo. Otrok nič več ne naučiš, ker si pijan, otroci se pa pretepajo. In še hočeš žganja!“

„Napuhneni so, prevzeti, zato nisem več zanje! Radi bi vse novo, vse novo — pravim, da mi daj slivovke!“

Neža je vstala, toda v tistem trenutku so se odprla vrata in vstopil je župnik.

„Dobro, da si tukaj, Aleš“, je izpregovoril. Seja je bila, kakor je bilo oznanjeno, zavoljo nove šole.“ Župnik se je odkašljal. „Možje so sklenili, da poprosijo za novega učitelja, ki bo mlad, ali pa za učiteljico.“

Aleš je prevrnil kozarec na mizi, odprl usta, lovil sapo ter strmel v župnikov obraz; potem je omahnil nazaj na stolu.

(Dalje.)

† Dr. MIHAEL NAPOTNIK, knezoškof lavantinski.

V torek, dne 28. marca 1922 ob $\frac{1}{2}$ 2. uri popoldne je Vsemogočni poklical k sebi svojega zvestega služabnika knezoškofa lavantinskega v 72. letu življenja, v 47. letu mašništva in 33. letu škofovanja. Z občudovanja vredno odločnostjo, s pognemanjem vredno marljivostjo, z vseobsegajočo ljubeznijo je s peresom, z besedo in z vzgledom utrjeval v srcih svojih škofljanov kraljestvo božje na zemlji. Ker je pa vedel, da je neizobraženost in napolizobrazba nasprotna pravi veri, zato je z velikim zanimanjem zasledoval delovanje katoliških izobraževalnih društev in jih po svojih močeh podpiral. Kako zelo je cenil katoliško društveno delo, je pokazal v oporoki, v kateri je zapustil svojo hišo v Mariboru kat. društvom, jim tako postavil skupen dom, sebi pa na ta način najlepši in najtrajnejši spomenik.

POD VAŠKO LIPO.

Pod vaško lipo. Kako živahno je bilo nekdanj pod vaško lipo. Bila je kras „Našega doma“. Okoli vaške lipe so se zbirali fantje vseh stanov, peli so in se šalili, poslušali so pametne besede izkušenejših in starejših članov in kovali lepe načrte za bodočnost. Prišel pa je svetovni vihar in fantje so se razkropili po vsem svetu. Vaška lipo je ostala sama. Vse prazno je postalo okoli nje, tiho, mrtvo. — Krvava borba je ponehala, fantje so se vrnili na domove — pa ne vsi. Malo je bilo njih število in še ti so bili brez veselja, žalostni, potrti. Vsa domača okolica je bila kakor izpremenjena, niso se mogli v njej več prav udomačiti. Spoznali so, da so postali sami čisto drugi ljudje. Lepi mladostni spomini so jih vlekli sicer nazaj pod vaško lipo — pa lipe niso našli več. Posušila se je, vojna vihra jo je zlomila. In še bolj potrti so postali fantje. Čutili so praznoto v srcih, lotila se jih je malodušnost in obup. Eni so hoteli to praznoto napolniti s kričavim in grešnim veseljem. Uda-jali so se uživanju, pijančevanju, najgršim pregreham — a srca niso mogli osrečiti, ostalo je prazno kakor poprej. — Drugi so se s svojo malodušnostjo zaprli v domače hiše, odtegnili so se vsaki družbi in v brezdelju so čakali boljših dni. Tretji pa niso izgubili poguma. S trdno voljo in z zaupanjem v božjo pomoč in lastno silo so se lotili težavnega dela: Znova zasaditi vaško lipo, okoli nje združiti vse one, ki so ostali

pošteni in ki imajo še veselje do dela pa vero v boljšo bodočnost. In Bog je blagoslovil njih trud. Zopet je ozelenela lipa. Že razprostira košato streho daleč naokoli in vabi vse v hladno senco. Zopet želi postati zbirališče vseh dobrih fantov, radovedna je, ali znajo fantje še prepevati in se šaliti kakor nekdanj, radovedna je, ali ima mladina še one smeje načrte kakor pred krvavo vojno. Že se je začelo novo življenje pod lipo, vedno nove trume fantov prihajajo pod njeno streho in kujejo nove načrte. Nekaj fantov se pa ne more še prav odločiti, kaj naj storijo. In tem velja danes naše prijazno vabilo: Vi vsi, ki ste zablodli in tavalili po krivih potih, vi, ki ste hoteli zadušiti pekočo vest s praznimi svetnimi in grešnimi nasladami, povrnite se v našo družbo! Mir, veselje in zadovoljnost boste čutili zopet v srcu. In vi, ki ste dosedaj v tihem obupu tožili in hirali, stopite v naš krog! Poženite iz srca malodušnost in strah, z novo ljubeznijo in veseljem se oprimate dela in vstali boste k novemu življenju! S skupnimi močmi ustvarimo nov fantovski rod, veren, čvrst, pošten, izobražen, poln razumevanja za trpljenje naših dni! Ta rod je naše upanje in naša moč!

Kaj pa Orel? Vsakdo si mora biti na jasnem o razmerju med Orlom in Mladeniškimi zvezami, da ne bo nepotrebnih nespornostij ali pa celo nasprotovanja z ene oz. druge strani. Načelnega nasprotja med Orlom in Ml. zvezo ni. Oba sta odseka SKSZ in se trudita, da vzgojita нравno dober, izobražen rod, ki bo ostal zvest katoliški veri in svoji domovini. Pred vojsko so bile na Štajerskem Ml. zveze zelo razširjene in priljubljene. Ni čuda! Štajerski fantje so se v Ml. zvezi med seboj navduševali in krepili v večkrat obupnem boju z narodnim nasprotnikom, v Ml. zvezi so se vzgajali v najodločnejše boritelje za vero in narod. In zato ljubijo Štajerci še sedaj Ml. zveze, ker znajo ceniti njih zasluge za versko in narodno prebujo ljudstva. — Orel se je po vojski zelo razširil po vsej Sloveniji in tudi že po drugih deželah Jugoslavije, ima spretno in delavno vodstvo. Orla se nasprotniki najbolj bojijo in ga najbesneje napadajo. To je za Orla častno znamenje in obenem dokaz, da vrši svojo nalogo izborna. V krajih, kjer se Orel vkljub vztrajnemu prizadevanju ni mogel udomačiti, ali kjer se v doglednem času še ne bo ugnezdil, tam si pa naj osnujejo fantje svojo Mladeniško zvezo, ki jim bo skušala v izobraževalnem oziru nuditi isto kakor Orel. Orlu ne bomo nasprotovali ampak ga kolikor mogoče podpirali.

O potrebi gospodarske izobrazbe. Človeško življenje je nepretrgana borba. Živalim je vsemogočni podelil posebna borbna in brambna sredstva: ostro zobovje, telesno silo. Človeka pa je obdaril z razumom da z njim zmaga v življenjskem boju. Danes je najbolj

v ospredju gospodarski boj, ki bo še dolgo zavzema prvo mesto. Zato bi morali biti za gospodarski boj tudi najbolj pripravljeni, ravno gospodarsko najbolj izobraženi. Žal da nam k temu še prav mnogo manjka! A to moramo zdaj popraviti! Posebno za mladeniče je silne važnosti, da z zanimanjem in resno voljo zasledujejo vse pojave na polju gospodarske znanosti. Narodno-gospodarskih vprašanj sicer ne bomo mogli že v početku proučevati, ker je tudi v tem pogledu potrebna precejšnja mera predizobrazbe. Toda gospodarstvo v ožjem pomenu besede je široko polje, ki leži pred njimi in čaka na — delo. V mladih letih si kmetski mladenič — ako ne more obiskovati kmetijske šole — lahko prilasti potrebnega znanja, ki mu bo pozneje, ko bo gospodar, dobro služilo. V izobraževalnih društvih naj bi se prirejali poučni tečaji. Knjigovodstvo je dandanes znanje, ki je žalibog marsikateremu naših gospodarjev — tuje, ponajveč celo prezirana „nepotrebna“. In vendar vidimo danes korist knjigovodstva. Gospodarji ki so zapisovali svoje stroške in dohodke, lahko iz zapiskov davčni oblasti natanko napovejo dohodke in stroške in če jim davčna oblast odmeri previsoko dohodnino, se lahko proti temu pritožijo in svojo pritožbo utemeljijo. Potrebno je dalje, da kmetski mladeniči proučujejo vprašanja iz posameznih panog kmetijstva, iz živinoreje, vinogradništva, sadjarstva, čebelarstva itd. Človeški razum hiti nevzdržno naprej, izum se vrsti za izumom, in kdor ničesar ne čita, ničesar ne zasleduje in ne kaže za „novotarije“ današnje dobe vsaj malo zanimanja — je po vsej resnici: nazadnjak. Škodo ima on in njegovim.

Slovenci ne smemo nazadovati, mi moramo z vsemi svojimi silami delovati na to, da postanemo narod z visoko izobrazbo. V povojni dobi splošne gospodarske obnove ne moremo stati v brezdelju in ob strani. „Besede mičejo, vzgledi vlečejo!“ — to načelo naj nam vzpričo živahne delavnosti ostalih izobraženih narodov Evrope na novo poživi vsa stremljenja, ki vodijo v lepšo bodočnost. Njen predpogoj pa je smotrena gospodarska izobrazba najširših slojev kmetijskega in delavskega ljudstva!

Skrb za telesno zdravje. Cerkev in domovina potrebuje ta zdravih, krepkih mož, zmožnih najnapornejšega dela. Zdravje najbolj krepi redno delo. Bodimo torej prijatelji dela. Kdor ne dela, je slaboten čeludi je še tako debel, nima odporne sile in prva bolezen ga pobere. Poglejte, kaki so pa kmečki fantje, ki težko delajo! Treba seveda tudi paziti, da si s pretežkim delom ne pogubimo zdravja. Kdor hoče biti zdrav fant, mora biti zmeren v pitju. Vino pijmo za potrebo, žganja pa nikdar. Kdor začne z žganjem, je že izgubljen, zakaj kmalu postane pijanec, pijanec pa se spreobrne, ko se v jamo zvrne. Ne pustimo se toraj nikdar siliti k pitju, še manj prisiliti, da bi več pili, kakor je treba. Če

mi komu postrežemo, ga nikoli ne silimo k nezmernosti. Ob enem pa se zanimajmo, kako strašne nasledke povzročā nezmernost v pijlu nad našim narodom. Ako hočemo zdravi in močni biti, moramo tudi čisto živeti. Razne nečiste pregrehe kradejo mlademu telesu moč, obrazu ljubeznivo rudečico, očem nedolžni pogled, duši pa mirno vest. Spoštujmo pred vsem sami sebe, svoje telo, svoje telesne moči, spoštujmo pa tudi drugi spol. So tu in tam pomilovanja vredni pokvarjenci, katerih edino veselje je zapeljevanje. Škode so grozne. Narod potrebuje pridnih očetov in vzornih mater, takih pa ne dobimo iz nečistih fantov in deklet. Treba je, da se zavedamo, kakšne naloge nas čakajo v bodočnosti. Kdor pa na vse to misli, mora ljubiti nedolžnost in poštenje, ki edino moreta osrečiti mladeniča pa tudi mladenko, ko vstopita v zakonski stan. Zdravje naše utrjuje posebno telovadba. Zato je nastala orlovska organizacija. Želeti je, da ščasoma dobi vsaka župnija svoje Orle, ki bodo s krepitvijo telesa urili tudi svoje dušne moči. Skrb za telesno zdravje je sveta skrb. Zato proč z vso lenobo, proč z pijančevanjem zlasti s žganjepiljem, proč z vsako nečistostjo, da nam bodo mlada telesa čvrsta in zdrava v njih pa tudi zdrave duše!

Slovenski vojaki! „Naš dom“ vas vabi pod svojo streho, postali vam hoče skupno zbirališče in vam nekoliko nadomestiti domačo hišo, ki ste jo morali za dalj časa zapustiti. Ljubi vojaki! Raztreseni ste po celi Jugoslaviji; prišli ste med ljudi, ki jih dosedaj niste poznali, vidite šege, ki so vam bile tuje. Opišite kraje, po katerih hodite in ljudske običaje, ki jih spoznavate, opišite pa tudi vojaško življenje in trpljenje. Ostanite zvesti veri, v kateri vas je vzgajala doma vaša mati, ostanite zvesti društvom, v katerih ste pred vojaško službo delovali! Delajte med drugoverci s čednostnim življenjem katoliški veri in Slovencem čast! Vojaki, vi ste apostoli dobre stvari! Apostoli so trpeli za svoje prepričanje, zatajili ga pa niso nikdar. Obljubite v srcu:

Trdno kot skala, kot hrast bomo stali,

Dušo pogube srčno varovali!

DEKLIŠKI VRTEC.

Drage mladenke! Toplo pomladansko solnce ogreva celo naravo. Kmet že obdeluje svoje polje, vinogradnik svoj vinograd. Marljiva umna gospodinja poseje zeliščna semena, da pridela potrebni živeš za svojo družino. Nedolžna deklica seje cvetlična semena, da vzgoji krasnih cvetlic, s katerimi okiŃča oltarček Brezmadežne in pokloni šopek na oltar Evharističnemu Gospodu. Tudi me bomo morale začeti delati na izobraževalnem polju! Pomagal nam bo pri tem novovstali „Naš dom“.

Zato pa treba, da ga mnogoštevilno naročimo, ga širimo in kolikor mogoče pri njem sodelujemo. Tudi pri našem izobraževalnem delu naj zavlada cvetoča pomlad! Daj Bog, da učakamo bogate žetve: svojo lastno srečo, pa tudi srečo svojih sosester, za katerih blagor hočemo žrtvovati vse svoje moči! Najprisrčneje pozdrave pošilja vsem svojim somišljenicam mladenka iz „Prlekije“.

Učimo se vzgajati!

(Govor na sestanku Dekliške zveze.)

Drage sestre!

Vedno bolj opažamo, kako so se mnogi takorekoč zakleli, da hočejo z vsemi silami delati na to, da sv. vero v ljudstvu zatirajo in zatro. Misliti moramo na to, kako si ohranimo pravo vero. Posvečati moramo vso skrb družinskemu življenju. Le dobre, krščanske družine bodo v teh veri sovražnih časih ljudstvu ohranile sv. vero. Kakšen je človek, kakšni so ljudje, to je največ odvisno od družine. V družini človek preživi prva leta svojega življenja. In ta leta so za vsakega najvažnejša. Takrat se stavi v človeku podlaga za vse njegovo življenje. Modri Slomšek pravi: „Prvo seme podučevanja pade najgloblje, najdalje ostane in obrodi najlepši sad.“

Dobre vzgoje je torej treba. Glavno nalogo pri vzgoji otrok imajo ženske — matere. Marsikatera bo danes ali jutri v družini kot mati ali mačeha ali sestra gospodinjinja, teta ali samostojna gospodinja. Vzgajati bo morala otroke. Zato dovolite, da govorim danes nekaj o vzgoji.

„Daj mi dobrih mater in spreobrnil bom svet“ so rekli papež Pij IX. Dajte našemu narodu dobrih pobožnih mater, pa postanejo s časoma ljudje boljši in pridejo tudi boljši časi.

Mati! Kaj je toliko na tem imenu, da ga ne moreš zapisati brez ginjenosti, ne izgovoriti brez pobožnosti? Ali je spomin na neštete dobrote, ali na zvestobo, ali na tisto ljubezen, ki ne umre? Morda vse troje, morda še tisočkrat več. Bil je sin surov in propal, ki je umoril svojo mater. Iz prs ji je iztrgal srce. In ko je bežal z njim iz hiše, se je spodtaknil na pragu in je padel. Materino srce, že v zadnjih utrip-ljajih, ga je še vprašalo: „Revček ali si se kaj udaril?“ Veliko pove ta borna pripovedka. Materina ljubezen in zvestoba je edina, ki ne zahteva plačila. Le živeti hoče, trpeti in se žrtvovati. Kdo torej more biti boljši vodnik, boljši učenik, boljši varih otrokov? Mati je srce družine in srce vzgoje. Hrvatski pisatelj Jemeršić piše v svoji knjigi: „Ni dvoma, da je pozval vsemogočni Stvarnik predvsem matere, da se bavijo s to najbolj vzvišeno in največjo umetnostjo na svetu“, namreč z vzgojo otrok. Dobra vzgoja otrok je torej največja umetnost. Domača hiša je prva šola in mati je prva učiteljica. Ako se dete v rojstni hiši ne vzgoji v dobrega človeka, mu tega pozneje ne nadomesli najvzor-

nejši zavod, ne najboljša šola. Šola napravi znabiti iz njega učenjaka ali delavca ali uradnika za katerikoli stan, toda nikdar čednostnega človeka, če je zašla prva vzgoja na krivo pot, ali če se je zanemarila. Kar nas je naredila vzgoja, to smo! Dobra vzgoja je človeku največje bogastvo. Kako boš pa mogla svojim ali drugim otrokom, ko boš znabiti v družini in jih boš vzgajala, dati bogastvo dobre vzgoje, če se nisi nič učila?

Uči se tedaj! 1. Če imaš dobre stariše, misli in glej na nje, zlasti na matere, kako one vzgajajo. Tudi če so stariši že pomrli, spominjaj se rada in pogosto njihovih lepih nauk in vzgledov. Saj — roka starišev še iz groba vodi. Oziraj se pa tudi na druge dobre matere. Opazuj in presodi, kaj je v vzgoji prav in kaj ne.

2. Čitaj o vzgoji, n. pr. „Kršč. Detoljub“. v „Bogoljubu“ od 1913 do 1920 so lepi članki: „Kršč. vzgoja“, „Otrok v družini“. Navzemi se pravih nazorov in nauk za bodoče življenje, če te znabiti Bog pokliče v družino.

3. Vzgajaj samo sebe! Če boš sama dobro vzgojena, boš znala dobro vzgojiti tudi otroke. Pridobi si čednosti, ki jih mora imeti dobra mati, kajti čednosti, ki jih ti imaš, bodo imeli tudi otroci. Če boš ti čista in sramežljiva, bodo taki tudi otroci. Ti ponižna, skromna — tudi otroci. Ti pokorna starišem — tudi otroci. Ti pobožna, za Srce Jezusa in Marije vneta — tudi otroci. Ti goreča v stanovskih in dušnih opravilih — tudi otroci, ki jih boš vzgajala. Kako moreš otroka vnemati za čednosti, katerih sama nimaš? Ti moraš sama svetiti otrokom z vzgledom lepih čednosti, tako smeš pričakovati, da vzgojiš dobre, pridne otroke sebi in Bogu v veselje — obenem pa verne, dobre bodoče državljanke. Gorje pa tebi, če ne znaš vzgajati sedaj sebe! Pozneje tudi ne boš znala vzgojiti svojih otrok. Imela boš hudobne otroke, ki ti bodo kazen in poguba na tem in onem svetu.

Drage sestre! Delajmo sedaj, ko je še čas! Če ti pozneje Bog da v vzgojo lastne ali tuje otroke; zapomni si: On bo zopet tirjal otroke iz tvojih rok! Ti boš odgovorna za nje, kaki bodo. Taki pa bodo kakoršne si jih vzgojila! Kako težko ti bo na smrtni postelji, če te bo mučila misel, da si zanemarjala svojo sveto dolžnost. Tvoji izprijeni in hudobni otroci tudi ne bodo znali pozneje boljših vzgojiti, kakor so sami vzgojeni po tebi in ti boš kriva strašnega gorja sebi in svojim! Morda boš ti že v grobu in tvoji potomci še bodo širili pregrehe po svetu, katere si zakrivila ti s slabo vzgojo. Večkrat se je slišalo, da je izprijen propal sin še na vislicah preklinjal svojo mater, ker ga ni znala dobro vzgojiti.

Velika, velika je odgovornost matere in sploh vzgojiteljice pred Bogom in ljudmi! Torej: Učimo so vzgajati!

DRUŠTVENI GLASNIK.

Dobrna. Iskreno pozdravljen „Naš Dom“! Veseli smo te, ker vemo, da nam boš kazal, kakšen je naš dom in nas učil, kak naj bo, da bo lep. Posebno eno nam stori: Napravi vsem, posebno pa naši mladini kat. društva za njen dom, ker ga mnogi pogrešajo v pravem domu in ga iščejo po napačnih potih. — Pri nas imamo svoj dom. Skromen je, lesen je, a še dosti dobro služi svojemu namenu. Tu imamo različna zborovanja, telovadbo, igre in petje. Zdaj je na vrsti velika igra „Domen“, ki nam kaže, kako Bog vsak greh, posebno greh mladosti že tu na svetu kaznuje, poštenost mladosti pa nagraduje. — Bog daj, da bi v delu vztrajali, oni, ki še niso zraven, pristopili, da bi se jih vedno več zbiralo okrog „Našega Doma“, pa da bi vsi dobri ostali!

Fr. Hr.

Frankolovo. Ker zopet izide tako težko pričakovani mladinski list „Naš Dom“, katerega vsi pozdravljamo, dovoljujem si poslati tudi jaz poročilo o delovanju našega izobraževalnega društva. Lani v jeseni smo ustanovili Orla, imamo preurejeno knjižnico, izvrsten pevski zbor. Tudi Dekliško zvezo smo poživili. Letos, ako nam Bog da blagoslov, bomo si postavili še Društveni dom, za katerega vlada med vsemi poštenimi Frankolčani, posebno pa med Orli veliko navduženje! Šele potem se bo lahko društveno delo vsestransko izpopolnilo. Torej pogumno na delo za blagor in izobrazbo ljudstva.

J. G.

Konjice. Podatki našega Kat. izobr. društva v preteklem poslovnem letu do danes so sledeči: Društvo samo ima lepo urejeno knjižnico, katere se vsi člani dobro poslužujejo. — Društvo samo je imelo 5 sej, na katerih je odbor obravnaval tekoče društvene zadeve. Glavno delo vrši društvo po odsekih: Orlu, Dekliški zvezi, Orliškem

krožku, evharističnem, pevskem, dramatičnem in časninarskem odseku. — Udeležuje se redno tečajev in jih tudi samo prireja. — Orel goji telovadbo, prireja sestanke in skrbi za fantovske večere. Dekliška zveza ima po možnosti redna mesečna poučna predavanja. Tudi Orliški krožek in ostali štirje odseki skrbijo za izobrazbo in pošteno razvedrilo in zabavo. Društvo pošilja tudi govornike na odsekove sestanke sosednjih župnij. Odseki imajo tudi vsak zase odborove seje, več ali manj, kakor je pač potrebno. Pri prireditvah pa roka roko umiva. Z združenimi močmi ste bili v tej dobi dve prireditvi z gledališkimi predstavami, prva „Sanje“ in „Tri sestre“, druga „Veriga“, pri katerih je nastopil tudi mešan pevski zbor. — Najlepšega dela in najlepših uspehov je nudila akademija s koncertom, ki jo je društvo priredilo na čast mil. g. arhidijakonu Franc-u Hrastelj ob priliki njihove 40-letnice mašništva. — Tekom leta si je društvo omislilo novo bradljo, dve novi omari za društvene obleke, obleko za 30 naraščajnikov, 8 krojev, nekaj telovadne obleke, knjige in še raznih drugih potrebščin. Prometa je imelo društvo v preteklem letu do občnega zbora v mesecu novembru 76.639 K. — Bog živi!

Mozirje. Tukajšnje Izobraž. društvo šteje zdaj okrog 180 članov. Dne 29. prosinca smo ustanovili „Orla“. Okrog 40 fantov se je krepko poprijelo telovadbe, tamburanja in tudi petja. Dne 22. prosinca se je pa oživila Dekliška zveza, ki je imela do zdaj že dva prav lepa poučna sestanka. Knjig ima društvo 500, le žal, da jih je 100 izgubljenih. Najbolj tesna nam gre za prostor. Kako potreben bi nam bil Društveni dom! Kmalu po Veliki noči priredimo dve igri, eno za fante, drugo za dekleta. Bog živi!

Polenšak pri Ptuj. Preljubi „Naš Dom“! Ko sem našel v Slov. gospodarju zapisano, da prične po Veliki noči zopet izhajati naš nekdanj tako priljubljeni „Naš Dom“, sem si bil svest, da bodo g. urednik našli in pripustili količek tudi za dopise od nas slovenskih fantov, združenih v organizaciji krščanskih „Orlov“! Ker upam, da bo „Naš Dom“ zagovornik in branitelj tudi nas „Orlov“, bi pač bila moja želja, da bi bili nanj naročeni vsi bratje „Orli“ in sestre „Orlice“ in ga tako gmočno podpirali. Obenem bi ga pa naj tudi podpirali s članki iz orlovskih in orliških vrst! Vsi za enega, eden za vse, da bo uspeh tem sijajnejši! Končno vam kličem krepki Bog živi!!!

Slavko, član „Orla“ s Polenšaka.

Središče. V nedeljo, 5. marca se je vršil redni letni občni zbor tukajšnjega Slov. katoliškega izobraževalnega društva. Članov in članic šteje društvo 237. Ima: orlovski, dramatični, pevski odsek ter Orliški krožek. Odbor je v svojih sejah sklepal večinoma o zidavi nove dvorane, katero smo spravili preteklo leto pod streho vkljub nagajanju stavbenega odseka središkega občinskega odbora, ki je pridno pošiljal na lice mesta pregledovalne komisije očitno z namenom, ovirati delo pri zidavi. Društvo ima naročene vse domače politične in vzgojne časopise. Knjižnica posluje vsako nedeljo od 1.—2. ure in vsebuje za izposojevanje 472 knjig. Dramatični odsek, ki ga z vso skrbnostjo vodi g. Tone Špešič, ima 75 knjig. Pevski odsek lepo napreduje, predvsem v cerkvenem petju. Ima redne pevske vaje pri č. šolskih sestrah. Petje vodi požrtvovalno č. g. kaplan Erklavec in pa č. s. organizatorja. Orlovski odsek in Orliški krožek imata vsakih 14 dni svoje izobraževalne fantovske in deklishe večere. Goji se tudi obojni ljudskošolski naraščaj. — Društveni odbor za tekoče leto obstoji: č. o. Rajnar

Erklavec, predsednik; Fran Kočevar, podpredsednik; Štefan Črček, tajnik; Franc Bratuša, namestnik; Franc Hrnja, blagajnik; Rud. Lukačič, namestnik; Ivan Borko, knjižničar. Dne 24. nov. lanskega leta je poteklo ravno 10 let, odkar obstoja naše Slov. izobr. društvo. Ne v lastni, ampak v gostoljubni hiši se je začelo delovanje društva, ki ob svoji 10 letnici poseduje lasten dom in gradi obširno dvorano. Molče smo šli mimo tega spominskega in za naše društvo zgodovinskega dneva, a ob otvoritvi društvene dvorane bomo dvignili glavo, ponosno zrlji v preteklost, z zaupanjem v bodočnost. Takrat zakličemo svetu: „V tuji hiši smo začeli, premagali vse mogoče ovire in težave, ki nam jih je delal nasprotnik krščanske misli; a ni nas zlomila nobena sila — tudi v bodoče ni sile, ne moči, ki bi raztrgala vezi krščansko zavednega ljudstva. Kot čebelice smo si zgradili svoj dom, kjer se bomo razvijali in želi večje sadove v napredku! Na delo pojdimo vsi, da bo čim preje zazoril dan, ko bo vstal pred nami v sijaju in lepoti dovršen „Katolški dom“ v Središču. - Bog živi!

Šmarje pri Jelšah. Mi šmarski mladeniči iskreno pozdravljamo obnovljeno mladinsko glasilo „Naš Dom“. Hočemo ga podpirati po svojih močeh. Šmarski mladeniči, združimo se v legijo in korakajmo po poti, ki so nam jo začrtali naši voditelji. Podajmo si roke! Trnjeva je naša pot. A če bomo nepremagljivi, se bo tudi trnje spremenilo v najlepše, najbolj dišeče cvetlice. In zavojevali bomo zmago, kakoršne mi sami ne pričakujemo! Ne delo tedaj vsi trezni mladeniči, vsi, ki mislite pošteno, vsi ki ste še verni! Pokažimo s svojo delavnostjo, kaj zmoremo in naši nasprotniki nas bodo občudovali! Še enkrat vam kličem: Na delo, šmarska mladina! Edino v delu je naša rešitev! Uspeh nam je zagotovljen! Tonček Šmarski.

Št. Jurij ob Taboru. Pri nas imamo sledeča društva ozir. organizacije: Bralno društvo, Marijino družbo za fante in dekleta, Orle, Orlice. naraščaj za fantke in deklice. — Orlovsko društvo dobi meseca julija kralno novo zastavo in priredi julija veličastni Orlovski tabor, na katerega že sedaj vabimo. Natančneje še poročamo.

Štore pri Celju. Pozdravljen tako zaželjeni in težko pričakovani „Naš Dom“! Prišel si vendar, da nam razpneš na široko svoji blagoslovljeni roki ter da nam odpreš svoje blagotučno srce, katero hoče sprejeti naša vesela poročila, pa tudi žalostne prošnje in tožbe! Seznanani se torej že takoj s prvim prihodom tudi z nami in našim življenjem v Štorah. Da te bode bolj mikalo v Štore, ti hočem povedati, da imaš tudi tukaj za vse dobro vneto mladinska srca! Imaš tukaj Mladeniško pa tudi Dekliško zvezo, vsako s svojim tamburaškim zborom; imaš tudi močan pevski zbor in čitalnico Izobraževalnega društva. Vsi so te željno pričakovali, zato te hočejo sedaj tem slovesneje sprejeti! Da bodeš prihajal k nam vedno v večjem številu, za to bomo že poskrbeli. Le pridi, vesel in pogumen, tudi mi se te pridružimo, da gremo skupno v boj! — Bog živi!

Veržej. Delovanje Dekliške zveze v Veržaju. Ne šteje še tukajšnja Dekliška zveza mnogo let; je izmed najmlajših hčerk Slov. krščansko socialne zveze, ustnovljena dne 27. junija 1920 po vlč. g. Fr. Gomilšek. Toda kar je zamudila prej, ko so druge zveze že pridno delovale, hoče sedaj s tem večjo marljivosti nadomestiti. Priredila je od časa ustanove do meseca marca 1922 20 poučnih sestankov in 8 gledaliških predstav s 16 igrami. Vse sestanke in gledališke predstave se po dobroti in naklonjenosti predstojnikov Marijanišča vrše v prostorih salezijanskega zavoda.

Da, čvrsto se gibljejo naše mladenke, stremeč po izobrazbi duha in srca. Njih delavnost in odločna volja je privabila tudi druge. Lepo število mladenk iz okolice in Prekmurja se je pridružilo naši zvezi; prav požrtvovalno sodelujejo. Imamo tudi naraščaj, deklice, ki še niso dopolnile 14 let, ki se zbirajo v Marijinem vrtcu. To bi gledali naše male, kadar nastopijo z deklamacijami ali v otroških prizorih in igrah! Tako je naše Marijanišče in pod njegovim pokroviteljstvom veržajska Dekliška zveza postalo nekako središče za mladino to in onstran Mure, za mladino, ki stremi za višjimi vzori. Naj zadostuje to kratko poročilo. Poslej pa se bomo redno oglašali vsaj vsako četrtleje z obvestilom, kaj delamo in kako se gibljemo.

Krščanski stariši! Ako hočete, da bodo vaši otroci vzgojeni tako, da vam bodo delali veselje, ko odrastejo, in da vam bodo v pomoč v starosti, tedaj jih pošljite v naša katoliška društva; pristopijo naj k našim organizacijam. Če hočete, da bodo pošteni in srečni, skrbite, da bodo čitali krščanske liste in knjige! Varujte jih pa pred protikrščanskimi društvi in berilom! Protikatoliški tisk je „strup“, ki bo umoril vaše otroke!

Katoliški fantje in dekleta! Lepo ste po zimi propagirali katoliške liste. Zahvala vam! Bodite marljivi še zanaprej! S tem opravljate veliko misijonsko delo. Plačilo vam ne izostane. Gospod bo blagoslovil vaše delo. Ne mirujte, dokler ne bodo vse krščanske hiše naročene na kak katoliški list. Kateri ste že pri naših društvih, skrbite, da bodo pristopili tudi drugi. Posebno pa obrnite vso skrb na šolsko mladino, in na mladino, ki iz šole izstopi. Takoj jih privedite v naša društva, da se ne izgubijo. Kjer pa še nimate ustanovljenih naših društev, Orla, Orlice, Mladeniške in Dekliške zveze, Marijine družbe, ustanovite jih!